

بررسی و مطالعه کاروانسراهای ایران

نسیم فروزنده^{۱*}، غلامرضا کیانی^۲، داریوش حیدری بنی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مرمت و احیاء بناها و بافت های تاریخی، دانشگاه هنر اصفهان، (nasim.frouzandeh@yahoo.com)

۲- مربی، دانشجوی دکتری مرمت بناها و بافت های تاریخی، عضو هیأت علمی دانشگاه هنر اصفهان، (g.kiani@au.ac.ir)

۳- مربی، دانشجوی دکتری مرمت بناها و بافت های تاریخی، دانشگاه هنر اصفهان (d.heydari@au.ac.ir)

چکیده

پدیده مدرنیزاسیون در کشور تغییر و تحولات زیادی را در پی داشته است، که یکی از مهم ترین این تغییرات از بین رفتن ارزش های معماری-شهرسازی شهرهاست. از بین بردن و فراموشی معماری و شهرسازی گذشته موجب فرسودگی بافت تاریخی، متروک شدن بناهای تاریخی و به پیرو آن مشکلات و دشواری های گوناگون گردیده است. در این نوشتار سعی شده است تا معرفی مختصری در مورد کاروانسراهای ایران صورت پذیرد. به همین منظور در ابتدا انواع ساختمان های وابسته به راه با اسامی گوناگون بررسی گردید، سپس کاروانسراها از منظر تاریخی، نحوه قرارگیری و اقلیمی مورد مطالعه قرار گرفته اند و در این میان اطلاعاتی نظیر شکل، ساختار و ویژگی های آن ها به مخاطب ارائه شده است. در این پژوهش از روش توصیفی-تحلیلی همراه با مشاهدات میدانی و کتابخانه ای بهره گرفته شده است. با توجه به یافته های تحقیق می توان چنین بیان نمود که کاروانسراهای ایران علاوه بر ارزش های معماری، از منظر اجتماعی نیز حائز اهمیت هستند. بناهای تاریخی و از جمله کاروانسراها، از جمله معتبرترین و معتمدترین تاریخ نگاران زمانه ی خویش بوده و نیز راوی زندگی پیشینیان و حکایتگر شیوه ی زندگی مردمان عصر خویش هستند. مطالعه و پژوهش و در پی آن، تشویق عموم مردم به صیانت از معماری گذشته، همسو با توسعه های زمانه می تواند گامی موثر در جهت تبدیل شدن دوباره این گونه بناها به عرصه تحرک های اجتماعی باشد و مردمان امروز نیز می بایست این امانت را پاسداری کنند، زیرا تاریخ و آثار به جای مانده است که ماهیت یک ملت را شکل می دهد و به آن هویت می بخشد.

واژه های کلیدی: بناهای تاریخی، کاروانسراها، ارزش های معماری و اجتماعی